



## **WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

6 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszcz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Piotr Telusiewicz

SSN Kamil Zaradkiewicz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 6 marca 2026 r. w Warszawie  
skargi kasacyjnej Bank w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 12 sierpnia 2022 r., I ACa 661/21,  
w sprawie z powództwa A.P. i I.P.

przeciwko Bank w W.

o ustalenie i zapłatę,

**1. oddala skargę kasacyjną;**

**2. zasądza od Bank w W. łącznie na rzecz A.P. i I.P. 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego wyroku Bank w W. do dnia zapłaty.**

Piotr Telusiewicz

Dariusz Pawłyszcz

Kamil Zaradkiewicz

(G.G.)

## UZASADNIENIE

Wyrokiem z 14 kwietnia 2021 r., I C 346/20, Sąd Okręgowy w Katowicach ustalił nieważność umowy kredytu hipotecznego, indeksowanego do franka szwajcarskiego (CHF), zmienionej aneksem z 30 maja 2008 r., zawartej między powodowymi kredytobiorcami i poprzednikiem prawnym pozwanego banku oraz zasądził od banku solidarnie na rzecz kredytobiorców 425 226 zł z odsetkami od 29 kwietnia 2020 r., a w pozostałym zakresie powództwo oddalił.

Wyrokiem zaskarżonym skargą kasacyjną Sąd Apelacyjny w Katowicach na skutek apelacji obu stron zmienił wyrok Sądu Okręgowego w ten sposób, że zasądził od banku na rzecz kredytobiorców 485 102,35 zł z odsetkami od 29 kwietnia 2020 r., oddalił w pozostałej części powództwo odnośnie odsetek i w pozostałym zakresie oddalił apelację banku.

Sąd drugiej instancji ustalił, że 17 listopada 2006 r. powodowie zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego banku umowę kredytu hipotecznego w wysokości 36 361,45 franków szwajcarskich (CHF) na okres do 16 listopada 2036 r. Aneksem nr [...] z 30 maja 2008 r. zwiększono sumę kredytu do 294 976,02 CHF. Kredytobiorcy zobowiązali się do spłaty kredytu z odsetkami w złotych, w równych ratach kapitałowo-odsetkowych. Każda rata, z wyjątkiem raty wyrównującej, zawierała odsetki naliczone za okres miesiąca od salda kredytu pozostającego do spłaty oraz część kapitału. W umowie wskazano, że zmiana kursu waluty wpływa na wysokość salda kredytu oraz raty kapitałowo-odsetkowej.

Zgodnie z zapisami regulaminu kredyty w walutach wymienialnych były wypłacane w złotych, przy zastosowaniu kursu kupna waluty obowiązującego w banku w chwili wypłaty. Raty, wyrażone w CHF, podlegały spłacie w złotych i przeliczeniu na CHF kursem sprzedaży obowiązującym w banku w chwili spłaty. Odsetki, prowizje oraz inne opłaty wymienione w regulaminie były naliczane w walucie kredytu i podlegały spłacie w złotych, przy zastosowaniu kursu sprzedaży waluty obowiązującego w banku w chwili spłaty. W przypadku kredytu w walucie wymienialnej w celu ustalenia całkowitego kosztu i łącznej kwoty kosztów kredytu stosowano kurs sprzedaży waluty kredytu, obowiązujący w banku w chwili ustalania

kosztu. Umowa i regulamin nie określały sposobu w jaki bank ustalał kursy przeliczeniowe franka szwajcarskiego. Powodowie łącznie spłacili 485 102,35 zł w okresie od 5 grudnia 2006 r. do 5 listopada 2019 r.

Sąd drugiej instancji uznał, że postanowienia umowy, dotyczące waloryzacji świadczeń, nie zostały indywidualnie uzgodnione, co wynika z samego sposobu zawarcia spornej umowy - opartej o treść stosowanego przez bank wzorca umowy oraz regulaminu, a także warunki ubiegania się o kredyt, w tym odnoszące się do wniosku o jego udzielenie. Wybór przez kredytobiorcę jednego z kilku produktów oferowanych przez bank, nie oznacza, że treść umowy była indywidualnie negocjowana. Sąd Apelacyjny uznał za niedozwolone w rozumieniu art. 385<sup>1</sup> § 1 k.c. postanowienia umowy określające zasady przeliczenia udzielonego kredytu i spłacanych rat na CHF, pozwalające bankowi swobodnie kształtować kurs waluty obcej. Przy tym postanowienia te wprawdzie określają główne świadczenia stron, lecz nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, ponieważ umowa nie zawierała mechanizmu kształtowania kursu CHF przez bank.

Pominięcie niedozwolonych klauzul przeliczeniowych oznacza wyłączenie mechanizmu denominacji, gdyż czyni niemożliwym określenie podlegającej wypłacie w złotych kwoty kredytu oznaczonego we frankach. Bez zastosowania przewidzianego w umowie narzędzia waloryzacji i kursu sprzedaży franka nie da się też określić wysokości zobowiązań kredytobiorców płatnych w złotych, jako równowartość raty w walucie obcej, ani ustalić salda ich zobowiązań wobec banku. Skoro bez niedozwolonych postanowień dotyczących denominacji kredytu umowa nie może dalej funkcjonować ze względu na brak istotnych elementów, jest nieważna na podstawie art. 58 § 1 k.c. Konsekwencją uznania umowy będącej źródłem zobowiązania za nieważną jest zastosowanie art. 410 § 1 i 2 w zw. z art. 405 k.c. i przyjęcie, że świadczenia spełnione w ramach wykonania tej umowy są świadczeniami nienależnymi, które podlegają zwrotowi przy zastosowaniu przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu.

Pozwany bank zaskarżył wyrok Sądu drugiej instancji skargą kasacyjną w części zmieniającej wyrok Sądu Okręgowego, z wyjątkiem części oddalającej

roszczenie o odsetki, oraz w części oddalającej apelację banku, zarzucając naruszenie prawa materialnego:

1) art. 189 k.p.c. w zw. z art. 4, 69 ust. 2 pkt 4a i art. 75b pr.bank. przez przyjęcie, że kredytobiorcy mieli interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności umowy;

2) art. 385<sup>1</sup> § 1 zd. 1 w zw. z art. 65 § 2 k.c. i art. 69 ust. 1 pr.bank. przez przyjęcie, że bank miał możliwość ustalania kursu CHF w sposób jednostronny i dowolny;

3) art. 385<sup>1</sup> § 1 zd. 2 w zw. z art. 65 § 2 k.c. i art. 69 ust. 1 i 2 pr.bank. przez przyjęcie, że postanowienia umowne dotyczące zastosowania kursu CHF do przeliczenia sumy wypłaty kredytu i późniejszej jego spłaty dotyczą głównych świadczeń stron;

4) art. 65 § 2 w zw. z art. 385<sup>1</sup> § 1 zdanie 2 k.c. przez przyjęcie, że postanowienia umowy nie wskazują prostym i zrozumiałym językiem, w jaki sposób jest ustalany kurs CHF i że bank miał możliwość swobodnego ustalania kursu;

5) art. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw przez przyjęcie, że przepis ten nie nakazywał stosowania do umowy stron art. 69 ust. 2 pkt 4a i art. 75b pr.bank., które to przepisy, dopuszczając spłatę kredytów w walucie obcej, wyłączyły możliwość badania abuzywności postanowień umowy regulujących mechanizm przeliczeniowy;

6) art. 385<sup>1</sup> § 1 i art. 385<sup>2</sup> k.c. przez przyjęcie, że bank dopuścił się rażącego naruszenia interesu klienta i naruszył dobre obyczaje;

7) art. 358 § 2 w zw. z art. 3 k.c., art. 41 pr.weksl., art. 2 ust. 3 Prawa dewizowego i art. 58 § 1 k.c. przez uznanie, że postanowienia dotyczące klauzul przeliczeniowych mają charakter niedozwolony i nie wiążą stron;

8) art. 385<sup>1</sup> § 2 k.c. przez stwierdzenie nieważności umowy z uwagi na wyeliminowanie abuzywnych postanowień dotyczących zasad wypłaty i spłaty kredytu;

9) art. 385<sup>1</sup> § 1 w zw. z art. 385<sup>1</sup> § 2 k.c. w świetle art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 przez uznanie niektórych postanowień umowy za niewiążące kredytobiorców i uznanie spornej umowy za nieważną;

10) art. 481 § 1 k.c. przez przyjęcie, że kredytobiorcom należą się odsetki za opóźnienie za okres sprzed wydania zaskarżonego wyroku.

### **Sąd Najwyższy zważył, co następuje:**

W umowie kredytu indeksowanego do waluty obcej kurs przeliczenia spłaty dokonanej w złotych na wyrażoną w walucie obcej wysokość raty kredytu bezpośrednio wpływa na wysokość spłaty w złotych, czyli określa świadczenie główne kredytobiorcy. Postanowienia umowy określające świadczenia główne podlegają ocenie na podstawie art. 385<sup>1</sup> § 1 k.c. tylko pod warunkiem, że nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Utrwalona jest wykładnia, że wymaganie jednoznaczności obejmuje także rezultat danego postanowienia. Konsument powinien znać mechanizm kształtowania kursów przez bank, a umowa stron takiego mechanizmu nie wskazywała.

Kurs walut obcych, ogłaszany przez bank na podstawie art. 111 ust. 1 pkt 4 pr.bank., wiąże klientów banku przy dokonywaniu z bankiem czynności prawnych w okresie od ogłoszenia kursu do ogłoszenia nowego kursu. Istotne jest tu jednak to, iż nie można umową zbindować konsumenta kursami, które dopiero zostaną ogłoszone, a orzecznictwo jednolicie uznaje takie zbindowanie przyszłym kursem za niedozwolone.

Skoro klauzula kursowa zawarta w umowie kredytu indeksowanego nie wiąże, to do umowy tej stosuje się uchwała pełnego składu Izby Cywilnej SN z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, która do rangi zasady prawnej podniosła tezy:

1) w razie uznania, iż postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów;

2) w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

Powyższe tezy, wiążąc w niniejszej sprawie (art. 88 u.s.n.), uniemożliwiają uznanie umowy stron za ważną w jakimkolwiek zakresie i czynią bezprzedmiotową ocenę zasadności zarzutów skargi zmierzających do podważenia tezy o nieważności umowy kredytu w całości. Sąd Najwyższy zobowiązany jest do uznania tezy zaskarżonego wyroku o nieważności umowy za odpowiadającą prawu, gdyż do nieważności umowy kredytu indeksowanego w świetle uchwały z 25 kwietnia 2024 r. wystarcza abuzywność klauzuli przeliczeniowej.

Nie ma podstaw do pozbawienia kredytobiorców odsetek za okres sprzed wydania prawomocnego wyroku co do ważności umowy. Możliwość przywrócenia mocy prawnej niedozwolonemu postanowieniu umowy oświadczeniem konsumenta, ze skutkiem *ex tunc*, nie pozbawia wymagalności roszczenia konsumenta o zwrot nienależnie spełnionych świadczeń. Jeżeli konsument żąda od przedsiębiorcy świadczenia z powołaniem się na niedozwolony charakter niektórych postanowień umowy, to dostatecznie wyraża swoje stanowisko, a jego roszczenie staje się wymagalne zgodnie z art. 455 k.c., tj. na skutek wezwania do zwrotu spłat. Artykuł 385<sup>1</sup> § 1 k.c. nie ustanawia wyjątków od zasady z art. 455 k.c., ponieważ reguluje inne zagadnienie: przesłanki uznania postanowienia umowy za niedozwolone i skutek prawny takiego uznania w postaci niezwiązania konsumenta tym postanowieniem. Art. 385<sup>1</sup> § 1 k.c. nie odnosi się do terminu spełnienia świadczeń powstających na skutek nieważności postanowienia umowy lub całej umowy. Zaskarżony wyrok nie jest wyrokiem konstytutywnym, więc jego wydanie nie było konieczne do wymagalności roszczenia kredytobiorców o zwrot spłat.

Dopóki nieważna umowa nie zostanie wykonana w całości lub z innych przyczyn nie przestanie wiązać, strona umowy ma interes prawny w ustaleniu nieistnienia stosunku kredytu z powodu nieważności umowy kreującej ten stosunek, niezależnie od roszczeń powstałych w związku z wykonaną częścią umowy.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>14</sup> k.p.c. oddalił skargę kasacyjną.

Na podstawie art. 98 § 1 i 99 k.p.c. powodom przysługuje od skarżącego zwrot kosztów sporządzenia odpowiedzi na skargę kasacyjną w wysokości stawki minimalnej określonej w stosowanym odpowiednio § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Min. Sprawiedl. w sprawie opłat za czynności radców prawnych. Zgodnie z żądaniem powodów koszty zostały zasądzone łącznie. Skoro współuczestnik sporu może przenieść swoją część wierzytelności o koszty na innego współuczestnika, to może ją także uczynić ją wspólną wierzytelnością, co powodowie uczynili żądając przyznania im kosztów łącznie.

Piotr Telusiewicz

Dariusz Pawłyszcz

Kamil Zaradkiewicz

(G.G.)

[SOP]